

16.01.2024

Asia/3

§ 3

Terveydenhuollon tasasuuruiset asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen

HEL 2023-015964 T 02 05 00

Päätös

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Talous- ja suunnittelujohtaja Sampo Pajari ja erityissuunnittelija Elina Karhunen olivat kutsuttuina asiantuntijoina. Asiantuntijoita kuultiin samalla myös tämän pöytäkirjan asioissa 4 § ja 5 §.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Sinikka Vepsän ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi
Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1. Terveydenhuollon tasasuuruiset asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen korotukset 1.3.2024 alkaen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että terveydenhuollon tasasuuruiset asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen (912/1992) enimmäismäärien mukaisesti 1.3.2024 alkaen.

Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että toimintaterapiasta peritään käyntiperusteinen maksu ja lyhytaikaisessa terveydenhuollon laitoshoidossa lääkärintodistuksesta peritään maksu 1.3.2024 alkaen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että etävastaanotoista perittävät asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen (912/1992) mukaisesti 1.3.2024 alkaen.

Asiakasmaksujen määrät ovat liitteessä 1.

Samalla lautakunta kumoaa sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 11.5.2021 § 95 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen maksuperusteiden määräämistä kohdan 6 koskien käyttämättä jätettyä palvelusta perittävää maksua, sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 8.11.2022 § 229 terveydenhuollon etävastaanottojen asiakasmaksuista, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätöksen 12.9.2023 § 178 koskien suun ulkopuolella valmistettujen in house -valmisteisten keraamisten täytteiden ja kruunujen hammasteknisten kulu- lujen asiakasmaksua sekä sosiaali- ja terveystoimialajohtajan päätök- sen 8.12.2021 § 235 koskien terveydenhuollon tasamaksujen indeksi- tarkastuksia vain siltä osin kuin ne koskevat tässä päätöksessä esitet- tyjä maksuja.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelujohtaja ***** ja erityissuunnittelija ***** ovat kutsuttuina asiantuntijoina.

Lainsäädäntö

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljem- pänä asiakasmaksulaki) 1 §:n mukaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksujen enimmäismäärät on määritelty asiakasmaksu- laissa sekä asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuis- ta (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus). Palvelusta ei saa periä niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua (asiakasmaksulaki 2 §). Hyvinvointialue voi päätöksellään ottaa käyttöön laissa ja asetuk- sessa pienemmät maksut tai antaa palvelun maksutta. Helsingin kau- punkiin sovelletaan, mitä hyvinvointialueista on säädetty.

Muutosohjelma

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kolmas virallinen ennuste vuo- delle 2023 osoitti 2,3 miljoonan euron alijäämää. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston tulkinnan mukaan hyvinvointialueiden ja Helsingin tulee kirjata tilinpäätöksiinsä myös niiden osuus HUSin ali- jäämästä. Helsingin osalta vuoden 2023 tilinpäätöksestä arvioidaan muodostuvan tätä kautta yli 30 miljoonaa euroa alijäämäinen. Hyvin- vointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alus-

ta lukien. Täten vuoden 2023 ja sen jälkeen syntyneiden alijäämien tulee olla katettuna viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Vuoden 2024 osalta talousarviossa arvioidaan olevan noin 50 miljoonan euron menopaine.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti 19.9.2023 § 183 käynnistää talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muutosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun. Muutosohjelma ulotettiin vuoteen 2026 asti. Kaikilta hyvinvointialueilta on vuosineuvottelujen yhteydessä edellytetty muutosohjelman käynnistämistä vuoden 2023 aikana ja muutosohjelma on myös edellytyksenä toiminnan käynnistämisavustuksen saamiselle. Muutosohjelma koostuu viidestä laajemmasta kokonaisuudesta, joista yksi on tulojen lisääminen ja palvelutarjonnan määrittäminen (muut kokonaisuudet ovat palvelurakenne ja johtaminen, palveluverkon kehittäminen ja tilat, tuotantotapavalinnat ja hankinnat sekä yhteiset). Tämän kokonaisuuden yhtenä toimenpidekokonaisuutena on asiakasmaksujen nostaminen tai saattaminen lakisääteiselle maksimitasolle.

Esitetyt korotukset

Asiakasmaksujen korotuksia ja niiden taloudellisia vaikutuksia on arvioitu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla laajasti eri asiantuntijoiden toimesta käytettävissä olevilla tiedoilla. Kaikkien maksujen osalta ei ole pystytty esittämään taloudellisia vaikutuksia kattavien tietojen puuttuessa kirjaamisen ja yksityiskohtaisen tiedon saannin haasteiden vuoksi. Suurimpaan osaan maksuista on pystytty laskemaan kustannusvaikutukset. Maksukaton vaikutuksia ei ole voitu ottaa huomioon maksutulojen kertymää arvioitaessa.

Osittain edellä mainituista syistä tarkkaa arviota ei pystytä esittämään siitä, kuinka paljon uusien maksujen perimisestä aiheutuu toimialalle kustannuksia jo nykyisten kulujen lisäksi. Taloushallintopalveluiden vuoden 2024 hinnaston mukaisesti laskun lähettäminen maksaa toimialalle 2,56 euroa laskua kohden. Vuonna 2022 sosiaali- ja terveystoimialalta lähetettiin yhteensä 610 977 laskua.

Terveydenhuollon tasasuuruisten maksujen käynti- tai suoriteperusteisuus

Terveydenhuollon tasasuuruiset asiakasmaksut perustuvat asiakasmaksulakiin ja -asetukseen. Nämä maksut ovat käynti- tai suoriteperusteisia tasasuuruisia maksuja, jotka peritään kaikilta samansuuruisina.

Terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen määrittäminen asiakasmaksulain ja -asetuksen enimmäismääriin

Terveystieteiden tasasuuruisten maksujen osalta esitetään, että ne määräytyisivät 1.3.2024 alkaen asiakasmaksulain ja -asetuksen enimmäismäärien mukaisesti. Enimmäismäärä sisältää indeksitarkistuksen tuoman vuoden 2024 alusta voimaan tulleen noin 10 prosentin mukaisen korotuksen.

Tehtävien korotusten lisäksi uusina maksuina esitetään perittäväksi toimintaterapian käyntiperusteinen maksu ja lääkärintodistuksesta perittävä maksu lyhytaikaisessa terveydenhuollon laitoshoidossa. Maksu lääkärin kirjoittamasta todistuksesta esitetään yhdenmukaistettavaksi nykyisestä kolmiportaisesta järjestelmästä, jonka alinta maksua ei kuitenkaan nykyisellään ole ollut käytössä, yhden maksun mukaiseen malliin, joka on jo käytössä Länsi-Uudenmaan ja Vantaa-Keravan hyvinvointialueilla. Uusi lääkärintodistuksesta lyhytaikaisessa laitoshoidossa perittävä maksu, kuten myös toimintaterapiasta perittävä maksu, ei ole aiemmin ollut käytössä Helsingissä, vaikka maksun periminen on ollut asiakasmaksulain mukaisesti mahdollista. Maksujen korotus koskisi myös käyttämättä jääneestä palvelusta perittävän maksun määrää. Korotukset ja uudet maksut on esitetty liitteessä 2.

Tällä päätöksellä kumotaan sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan päätöksen 11.5.2021 § 95 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen maksuperusteiden määräämistä kohta 6 koskien käyttämättä jätetystä palvelusta perittävää maksua.

Taloudelliset vaikutukset

Laskennalliset odotetut tulovaikutukset vuodelle 2024:

Poliklinikka- ja sarjahoitomaksujen odotettu vuositulo nykyisillä maksuilla on noin 1,6 miljoonaa euroa ja korotetuilla maksuilla noin 2,4 miljoonaa euroa. Odotetun tulon lisäys korotetuilla maksuilla olisi nykyisiin maksuihin verrattuna noin 0,8 miljoonaa euroa. Sarjahoidon maksu käsittää esimerkiksi fysioterapian, ravitsemusterapian ja puheterapian maksut suurimpina tuloerinä.

Lisäksi toimintaterapian uuden maksun käyttöönoton osalta odotettu vuositulo olisi noin 60 000 euroa.

Läkärintodistusmaksujen odotettu vuositulo nykyisillä maksuilla on noin 0,5 miljoonaa euroa. Korotetulla ja yhtenäistetyllä maksulla odotettu vuositulo olisi noin 0,8 miljoonaa euroa. Odotetun tulon lisäys olisi nykyisiin maksuihin verrattuna noin 0,3 miljoonaa euroa.

Suun terveydenhuollon nykyisen maksutason odotettu vuositulo on noin 6,8 miljoonaa euroa ja korotetuilla maksuilla noin 9,4 miljoonaa

euroa. Odotettu tulon lisäys olisi nykyisiin maksuihin verrattuna noin 2,6 miljoonaa euroa.

Käyttämättä jääneestä palvelusta perittävä maksutulo nykyisillä maksuilla on noin 0,8 miljoonaa euroa ja korotetulla maksulla noin 0,9 miljoonaa euroa. Odotetun tulon lisäys olisi noin 0,1 miljoonaa euroa.

Yhteensä edellä esitettyjen maksujen osalta odotettu tulon lisäys nykyisiin maksuihin verrattuna olisi noin 3,8 miljoonaa euroa.

Terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja ei Helsingissä alenneta tai jätetä perimättä asiakasmaksulain 11 §:ään perustuen, sillä sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ei ole tehnyt tästä päätöstä.

Etävastaanotoista perittävien asiakasmaksujen määräytyminen asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaisesti

Etävastaanotoista perittävien asiakasmaksujen esitetään määräytyvän 1.3.2024 alkaen samoin perusteiden kuin vastaavien lähipalvelujen asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaisesti. Etävastaanottoina järjestetään tällä hetkellä Helsingissä lääkärin ja hoitajan vastaanottoja terveysasemilla, ravitsemus- ja jalkaterapiaa, lääkinnällisenä kuntoutuksena annettua terapiaa, geriatrian poliklinikan vastaanottoja, perhevalmennuksen vastaanottoja sekä suun terveydenhuollon vastaanottoja.

Päätös kumoaa sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 8.11.2022 § 229 terveydenhuollon etävastaanottojen asiakasmaksuista.

Taloudelliset vaikutukset

Etävastaanottojen osalta suoritettujen saanti on ollut siltä osin puutteellista, että tarkkaa arviota esityksen taloudellisista vaikutuksista on haasteellista esittää. Kuitenkin voidaan todeta tältä osin maksutuottojen kasvavan hieman, sillä aiempi lautakunnan päätös määrittä etäpalvelujen asiakasmaksujen suuruuden olevan 80 prosenttia vastaavasta lähipalvelusta perittävän asiakasmaksun suuruudesta.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan, ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, toimialalautakunta omalla toimialallaan päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomaisen päättää, hinnoista, maksuista, vuokrista ja korvauksista sekä vapautuksesta toimialalle kohdistettavan maksun, korvauksen ja muun saatavan suorittamisesta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

16.01.2024

Asia/3

Asiakasmaksujen korotukset koskettavat laajasti palveluja käyttäviä kuntalaisia, mutta yhdenvertaisesti kaikkia palvelujen käyttäjiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut ovat Helsingissä olleet pitkään muuta maata alhaisemmat ja näin ollen maksujen korottamisella ja yhtenäistämällä valtakunnalliseen tasoon on vaikutusta asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun valtakunnallisesti.

Asiakasmaksuja esitetään korotettavaksi lakisääteiseen maksimiin ja uusia maksuja perittäväksi, jotta mahdollistetaan talouden tasapainotilan saavuttaminen. Maksuja korottamalla ehkäistään palvelujen leikkaamisen tarvetta ja mahdollistetaan kattava palvelutarjonta asiakkaille myös jatkossa. Tällä on helsinkiläisten terveyttä ja hyvinvointia edistävä vaikutus.

Suurin osa asiakkaista todennäköisesti selviäisi asiakasmaksujen nostosta ilman, että se vaikuttaisi heidän taloudelliseen tilanteeseensa merkittävästi tai aiheuttaisi ongelmia. Tilapäiset tai suoriteperusteiset maksut ovat kertaluonteisia, eivätkä näin ollen luo jatkuvaa taloudellista painetta. Osalle asiakkaista asiakasmaksujen nostot ja kertaluonteisetkin laskut voivat kuitenkin tuottaa taloudellisia haasteita, mikä voi johtaa talouden tiukkenemiseen entuudestaan sekä palvelujen käytön vältelyyn tai halukkuuteen vastaanottaa maksullisia palveluja. Tästä voi seurata myöhemmin aiempaa raskaampien palveluiden tarve.

Terveydenhuollon palvelujen osalta maksukatto lieventää maksukuormitusta ja toimeentulotukea saavien asiakkaiden osalta terveydenhuollon maksut ovat toimeentulotuessa huomioitavia.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi
Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1. Terveydenhuollon tasasuuruiset asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen korotukset 1.3.2024 alkaen

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Tiedoksi

16.01.2024

Asia/3

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Terveys- ja päihdepalvelut
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen hallinto
Taloushallintopalveluliikelaitos